

**Міністерство освіти та науки України
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Факультет архітектури, будівництва та декоративно-прикладного мистецтва**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Вченою радою факультету архітектури,
будівництва та декоративно-
прикладного мистецтва

професор

Ігор ФОДЧУК

«20 серпня»

2024

**НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
здобувачів освіти
кафедри декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва**

другого (магістерського) рівня вищої освіти

Галузь знань 02 Культура і мистецтво

Спеціальність 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»

Освітньо-професійна програма: Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

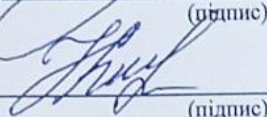
Наскрізну програму складено на підставі «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08.04.93р. № 93, «Положенням про проведення практики здобувачів вищої освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича», затвердженого Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича та введеного в дію протоколом ректора №7 від 31.08.2020 року, освітньої програми Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація першого (бакалаврського) і другого (магістерського) рівня освіти, спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Укладачі: Засл.майстер.нар.творчості
(звання, науковий ступінь)

Дмитро КУРИК
(ім'я, прізвище)

канд.пед.наук.
(звання, науковий ступінь)

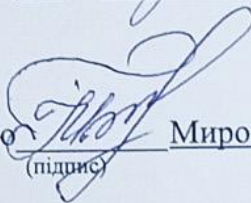

Наталія ГАТЕЖ
(ім'я, прізвище)

Програма ухвалена вченою радою факультету архітектури, будівництва та декоративно-прикладного мистецтва «28» серпня 2024 р. (протокол № 8).

Гарант ОП

доцент, завкафедрою
(звання, науковий ступінь)

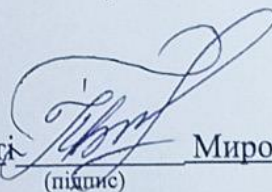

Мирослава ЖАВОРОНКОВА
(ім'я, прізвище)

Програма погоджена кафедрою декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва. «25» серпня 2024 р. (протокол № 5).

Завідувач кафедри:

доцент, асл.майстер нар. творчості
(звання, науковий ступінь)

Мирослава ЖАВОРОНКОВА
(ім'я, прізвище)

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. Мета та завдання практик.....	5
2. Загальні вимоги до організації та проведення практик.....	5
2.1. Базис практик	5
2.2. Організація практики.....	5
2.3. Обов'язки кафедри, відповідальної за проведення практики	6
2.4. Функції підприємства – бази практики	6
2.5. Обов'язки керівника практикою від підприємства	6
2.6. Обов'язки студентів-практикантів.....	7
3. Програма практик.....	8
1 курс.....	8
2 курс	8
4. Навчальні посібники	100
5. Форми і методи контролю	10
6. Вимоги до звіту про практику.....	11
7. Критерії оцінювання	11
8. Підведення підсумків практики	145

Вступ

Перехід до ринкових відносин вимагає підвищення якості підготовки фахівців в галузі декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва. Сучасний фахівець повинен володіти глибокими теоретичними і практичними навичками, вміти оперативно приймати організаційно-технологічні, художньо-проектувальні й творчі рішення на виробництві, в освітньому процесі у мистецьких закладах, закладах освіти різного рівня, підприємствах та організаціях декоративно-прикладного спрямування, а також бути конкурентоспроможними на сучасному ринку праці.

Підвищення якості підготовки фахівців неможливе без удосконалення їх практичної підготовки у закладі вищої освіти. Тому виробничі та педагогічні практики є складовою частиною освітнього процесу щодо підготовки висококваліфікованих художників образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва.

Метою виробничих практик є поглиблення теоретичних знань, які здобуті студентами при вивченні освітніх дисциплін професійного і практичного напрямку; набуття практичних навичок зі своєї спеціальності; розвиток творчого прояву щодо прийняття самостійного рішення художніх і проектних завдань в реальних умовах.

Наскрізна програма практичної підготовки студентів спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» розроблена згідно Закону України «Про освіту» № 2145 – VIII від 05.09.2017 р., Закону України «Про вищу освіту» № 1556 – VII від 01.07.2014 р., положення «Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993 р. № 93 (зі змінами), листів Міністерства освіти і науки України від 07.02.09 р. 1/9-93 «Про практичну підготовку студентів», рекомендацій про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, розроблених Державною науковою установою «Інститут інноваційних технологій і змісту освіти» у 2013 році.

Наскрізна програма є основним навчально-методичним документом, який визначає види навчальних і виробничих практик, системність і послідовність на всіх стадіях навчання.

Зміст та тривалість практик визначаються освітніми рівнями підготовки фахівців і робочими навчальними планами спеціальності.

Кваліфікаційний рівень підготовки магістра передбачає проведення наступних **видів практик**:

- Виробнича – 1 курс, 2 семестр
- Педагогічна практика в у ЗЗСО, спеціалізованих мистецьких школах та фахових коледжах мистецького спрямування – 2 курс, 1 семестр

1. Мета та завдання практик

Загальною метою практик є формування у магістрів професійних практичних знань, умінь та навичок, необхідних для виробничої, проектної, дослідницької діяльності в галузі образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва посадах в різних установах та підприємствах, що виконують мистецько-педагогічну функцію, в спеціалізованих фірмах різних форм власності.

2. Загальні вимоги до організації та проведення практик

2.1. Баз практик

Вибір бази практики здійснюється кафедрою декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва на основі аналізу результатів проведення практик за останні роки з урахуванням мети та завдань практики, можливостей їх реалізації на підприємстві та забезпечення підвищення ефективності практичної підготовки студентів спеціальності.

Як бази практик рекомендується обирати підприємства і установи, які мають договори з Університетом щодо співпраці та підготовки фахівців. Заявку на оформлення договору з підприємством чи установою щодо проходження практики випускова кафедра направляє до навчального відділу. Навчальний відділ Університету готує і оформлює необхідну документацію щодо складання договору з підприємством чи установою.

Вимоги щодо баз практики:

- високий рівень техніки, технології, організації роботи на виробництві, підприємстві, в установі;
- можливість послідовного проведення більшості видів практик при дотриманні умов відповідності їх робочим програмам;
- можливість проходження практики групами студентів;
- науково-технічні зв'язки з Університетом;
- можливість майбутнього працевлаштування випускників.

2.2. Організація практики

Навчально-методичне керівництво практикою здійснює:

- виробнича – кафедра декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва
- педагогічна – кафедра декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва

Терміни і зміст практик визначаються затвердженими в Університеті робочим планом спеціальності та робочими програмами практик, розробленими та узгодженими кафедрою декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва. Робоча програма практики повинна передбачати:

- оформлення і отримання направлення на підприємство, об'єкт, заклад освіти;
- вивчення правил техніки безпеки і правил внутрішнього розпорядку установи;

- проведення навчальних занять і виробничих екскурсій;
- виконання індивідуальних завдань;
- виконання самостійних завдань на робочому місці;
- оформлення звіту;
- складання іспиту з практики.

Керівник практики від Університету разом із керівником від підприємства повинен забезпечити переміщення студентів по підприємству, об'єкту чи установі згідно з графіком проходження практики.

2.3. Обов'язки кафедри, відповідальної за проведення практики

Кафедра, яка відповідає за проведення практики, повинна:

- забезпечити виконання навчального плану, програми практики, навчальних занять, запланованих на період проведення практики, якості проведення практики;
- забезпечити керівництво практикою досвідченими викладачами;
- оформити наказ по Університету про направлення студентів на бази практики і призначення досвідчених викладачів керівниками практики;
- розподілити студентів відповідно до укладених трьохсторонніх договорів по підприємствам – базам практики;
- перед початком практики провести виробничу нараду студентів-практикантів з викладачами-керівниками практики;
- здійснювати контроль за організацією, проведенням практики, дотриманням її термінів і змісту.

2.4. Функції підприємства – бази практики

Підприємство-база практики повинно:

- забезпечити необхідні умови для отримання студентами в період проходження практики знань за фахом з урахуванням спеціалізації;
- забезпечити виконання узгоджених із Університетом календарних графіків проходження практики;
- надати студентам можливості використання нормативної документації;
- забезпечити і контролювати дотримання студентами правил внутрішнього трудового розпорядку та техніки безпеки робіт під час проходження практики;

Безпосереднє керівництво практикою покладається наказом керівника підприємства чи установи, який здійснює загальне керівництво практикою на висококваліфікованого спеціаліста.

2.5. Обов'язки керівника практикою від підприємства

Керівник практикою від підприємства, який здійснює загальне керівництво практикою повинен:

- призначати керівником практикою досвідчених фахівців;
- згідно з графіком і програмою практики разом з керівником від Університету організовувати і контролювати проходження її студентами;
- забезпечити інструктаж з техніки безпеки і охорони праці;

- разом з керівником від Університету для студентів організувати читання лекцій, проведення семінарів, консультацій, екскурсій.

Керівник практикою від підприємства, який здійснює безпосереднє керівництво практикою повинен:

- забезпечити проведення всіх організаційних заходів до початку практики;
- забезпечити виконання студентами індивідуального завдання;
- керувати науково-дослідною роботою студентів, яка передбачається завданням кафедри;
- здійснювати поточний контроль проходження практики відповідно до календарного графіку;
- здійснювати прийом у студентів звітів по практиці, надавати відгук і висновки щодо проходження практики та звіту;
- надавати письмовий звіт завідувачу випусковою кафедрою про проведення практики, з пропозиціями та зауваженнями щодо удосконалення практичної підготовки студентів.

2.6. Обов'язки студентів-практикантів

Студент-практикант зобов'язаний:

- виконати завдання, передбачені програмою практики, календарним графіком в повному обсязі;
- дотримуватися внутрішнього трудового розпорядку підприємства чи установи і правил техніки безпеки і охорони праці;
- вести щоденник практики, своєчасно складати звіт про виконання певних видів роботи і проходження практики в цілому;
- подати керівнику практики письмовий звіт про виконані завдання, оформлений щоденник практики.

3. Програма практик

Другий (магістерський рівень)

1 курс – Виробнича практика – 2 тижні (90 год/3 кредити).

Мета навчальної дисципліни. Метою **виробничої практики** за фахом є ознайомлення здобувачів освіти з основами самостійної творчої діяльності. Виробнича практика є важливою складовою підготовки фахівців за освітньо-професійною програмою «Образотворче мистецтво» спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» другого (магістерського) рівня.

Завдання вивчення навчальної дисципліни. Практика є органічним доповненням до навчального процесу і покликана закріпити знання, вміння та навички необхідні для здійснення творчої діяльності. Основними цілями виробничої практики є: - формування цілісної картини уявлень про творчу діяльність у закладах вищої освіти; - подальший професійний розвиток студента в процесі залучення магістрантів до виконання різноманітних творчих завдань; - закріплення теоретичних знань, практичних умінь та навичок, отриманих магістрантами у процесі вивчення фахових дисциплін та можливість їх практичної реалізації.

2 курс – Педагогічна практика в у ЗЗСО, спеціалізованих мистецьких школах та фахових коледжах мистецького спрямування – 2 тижні (90 год/3 кредити).

Мета навчальної дисципліни. Невід’ємною складовою освітньо-професійної програми «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» другого (магістерського) рівня магістр є **«Педагогічна практика у ЗЗСО, спеціалізованих мистецьких школах та фахових коледжах мистецького спрямування»**, що спрямована на формування науково-професійної компетентності, володіння сучасними підходами до реалізації освітнього процесу з образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва в закладах освіти та мистецьких закладах, основами провідних інноваційних художньо-педагогічних технологій мистецької освіти та засобами їх впровадження у професійній діяльності майбутнього вчителя образотворчого мистецтва, викладача мистецьких дисциплін.

Педагогічна практика є важливою складовою освітнього процесу, в ході якого відбувається безпосереднє поєднання та реалізація теоретичних знань, що отримують студенти на заняттях, з практичною діяльністю студентів в якості педагогів. Це дозволяє, з одного боку, закріпити й поглибити знання теорії, а з іншого – набути практичні вміння й навички, необхідні для майбутньої самостійної педагогічної діяльності.

Метою педагогічної практики є апробація студентами експериментальних напрацювань наукового дослідження, застосування на практиці сучасних технологій освітньо-виховної роботи у ЗЗСО, спеціалізованих мистецьких школах та фахових коледжах мистецького спрямування, формування професійно-наукових умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи у виробничих умовах, виховання інтересу до професії, потреби систематично поновлювати свої знання і творчо їх застосовувати в практичній худож-

ньо-педагогічній діяльності, вивчення та використання передового й новаторського педагогічного досвіду відповідно до вимог сучасного розвитку системи ЗЗСО, ЗВО та закладів мистецької освіти в Україні.

Проводиться для студентів денної та заочної форм навчання I курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». Практика проходить у 1-му семестрі другого року навчання, обсяг її складає 3 кредити ЄКТС (90 годин). Базою проходження практики студентів-магістрантів є:

- заклади загальної середньої освіти I-III ступенів (за бажанням та можливістю студента);
- спеціалізовані мистецькі школи;
- фахові коледжі мистецького спрямування.

Пройходження педагогічної практики передбачає *наступні види діяльності*:

1. Навчальна робота:

- розробка та проведення навчальних, лекційних, практичних, семінарських, лабораторних занять з відповідних дисциплін навчального процесу;
- проведення консультацій для школярів, студентів коледжу з конкретного навчального предмету;
- проведення індивідуальних занять зі студентами I-III курсів;
- відвідування занять провідних викладачів та своїх однокурсників з подальшим їх аналізом.

1. Науково-методична робота

- ознайомлення з робочими навчальними планами, навчальними програмами і навчально-методичними комплексами дисциплін відповідних напрямів підготовки;
- вивчення наукової методичної літератури з метою теоретичного осмислення і оптимізації освітнього процесу;
- критерії та засоби оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни
- розробка план-конспектів уроків, лекційних, семінарських, практичних занять;
- складання завдань для проведення поточного, модульного та підсумкового контролю, завдань для проведення тестового контролю;
- впровадження інноваційних форм і методів навчання;
- проведення методичного аналізу навчального матеріалу з метою прогнозування можливих труднощів його засвоєння;
- виконання індивідуального завдання за рішенням групового керівника. 3

3. Організаційно-виховна робота

- ознайомлення з планом організаційно-виховної роботи школи, коледжу,;
- складання психолого-педагогічної характеристики на учнівську чи студентську академічну групу на основі використання психологопедагогічних методик (соціометрія, визначення психологічного клімату групи);
- участь у виховній роботі в учнівському чи студентському колективі, виконання доручень куратора (тьютора) академічної групи;
- проведення ознайомчих екскурсій з метою формування екологічного мислення у школярів та студентів;
- участь у профорієнтаційній роботі.

4. Навчальні посібники

1. Методичні рекомендації до виробничої професійної (педагогічної) практики / Кол. авторів. О. Є. Гордійчук, М. Г. Іванчук, Т. Д. Федірчик, С. З. Романюк, І. С. Прокоп. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т., 2021. – 18 с.
2. Падалка Г. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). Київ : Освіта України, 2010. 274 с.
3. Денищич Т. А. Педагогічна практика: зміст, організація, проблемні аспекти формування педагогічної майстерності : посібник для студентів галузі знань 03 «Гуманітарні науки», спеціальність – 035 «Філологія (українська)» / Т. А. Денищич, Г. С. Косарева. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. – 84 с.
4. Концепція Нової української школи [Електронний ресурс]-Режим доступу: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
5. Калініченко О. В. Образотворче мистецтво: підруч. для 5 кл. загальноосвіт. навч. закл. / О. В. Калініченко, Л. М. Масол. – Харків : Сиція, 2013. – 224 с. : іл. Сайт Шкільні підручники. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pidruchnyk.com.ua/496-obrazotvorche-mistectvo-kalnchenkomasol-5-klas.html>
6. Папіш Л. В. Образотворче мистецтво : підруч. для 7-го кл. загальноосвіт. навч. закл. / Л. В. Папіш, М. М. Шутка. – К. : Грамота, 2015. – 128 с. : іл. Сайт Шкільні підручники. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pidruchnyk.com.ua/715-obrazotvorche-mistectvo-7-klas-papish2015.html>
7. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Музичне; образотворче мистецтво; інтегрований курс «Мистецтво». 5–9 клас. Упор. Л. М. Масол. Київ, 2017. 32 с.
8. Шестобуз О. С. Образотворче мистецтво з методикою навчання: навч. посібник / О.С. Шестобуз. – 2-ге вид., виправл., доповн. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2016. – 232 с.
9. Іттен Й. Мистецтво кольору. Суб'єктивний досвід і об'єктивне пізнання як шлях до мистецтва. К.: ArtHuss, 2021. С. 96
10. Іттен Й. Наука дизайну та форми: Вступний курс, який я викладав у Баугаузі та інших школах. К.: ArtHuss, 2021. С. 136 3
11. Наталія Синєпупова, Композиція: тотальний контроль, Київ: ArtHuss, 2019.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

- 1 <http://www.mon.gov.ua/> - офіційний сайт Міністерства освіти та науки України.
- 2 <http://edu.ukrsat.com/> - для вчителів – методичні розробки, навчальні програми, для учнів – бібліотеки, реферати, олімпіади, адреси шкіл Києва та України

5. Форми і методи контролю

Контроль практики проводиться з метою виявлення та усунення її недоліків, надання допомоги студентам під час виконання програми практики та індивідуального завдання. Контроль здійснюється керівниками від Університету і

підприємства, завідувачем кафедри декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва, деканом факультету АБДПМ, навчальним відділом Університету (завідуючим практикою).

Формами *поточного контролю* є оцінювання щоденної роботи студента-практиканта. Формами *підсумкового контролю* є екзамен у вигляді підсумкової звітної конференції.

6. Вимоги до звіту про практику

Після закінчення практики студент складає звіт обсягом від 2-3 сторінок формату А-4, оформлений у відповідності із вимогами нормативних документів, який повинен містити:

- титульний лист з підписами всіх керівників практики (від Університету і підприємства);
- зміст з переліком розділів, тем, номерів сторінок;
- вступна частина. Дається стисла характеристика і структура підприємства (об'єкта), установи. Визначають і обґрунтовують мету та завдання практики;
- основна частина. Необхідно висвітлити всі питання, які передбачені програмою практики, індивідуальним завданням, індивідуальною роботою студента, яка була виконана під час проходження практики;
- висновки. Студент робить висновки щодо проходження практики і вносить пропозиції для її удосконалення.
- список використаної літератури. Наводиться перелік літератури, якою студент користувався під час виконання певних завдань практики.

7. Критерії оцінювання

Оцінювання успішного проходження практики студентом здійснюється на основі аналізу проведеної практичної роботи, якості оформлення звіту з практики, відгуків про проходження практики, наданого керівниками практики та захисту звіту.

Оцінювання успішності проходження практики студентом здійснюється за національною шкалою та шкалою ECTS:

	Оцінка за шкалою ECTS	
Оцінка за національною шкалою	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо

Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Критерії оцінювання виробничої практики

«Відмінно» – за національною шкалою; **«А»** (91-100% набраних балів) – за шкалою ECTS – виставляється за наступних умов:

1. Повністю оформлені документи, що підтверджують проходження практики: щоденник та звіт про проходження практики.
2. Виявлено творчий підхід до засвоювання опрацьованих матеріалів та завдань, продемонстрована повнота і правильність виконання завдань.
3. Проявлено вміння застосовувати різні теоретичні принципи й методи в конкретних виробничих ситуаціях.
4. Проводився глибокий аналіз фактів та подій, спроможність прогнозування результатів від прийнятих рішень.
5. Продemonстровано чітке та послідовне викладання інформації в необхідних документах.
6. Під час захисту відображено вміння пов'язати теорію і практику.

«Добре» – за національною шкалою; **«В»** (81-90% набраних балів), **«С»** (71-80% набраних балів) – за шкалою ECTS – виставляється за наступних умов:

1. У документах, що підтверджують проходження практики: щоденник та звіт про проходження практики, мають місце деякі неprincipові помилки несуттєвого характеру у викладенні відповідей при повних знаннях необхідного матеріалу.
2. Продemonстровано переважання логічних підходів перед творчими у відповідях на питання при захисті результатів практики.
3. Підтверджено можливість правильного прогнозування розвитку подій при виконанні отриманих завдань від прийнятих рішень.
4. Відображено вміння пов'язати теорію з практикою.

«Задовільно» – за національною шкалою; **«D»** (61-70% набраних балів), **«E»** (51-60% набраних балів) – за шкалою ECTS – виставляється за наступних умов:

1. У документах, що підтверджують проходження практики: щоденник та звіт про проходження практики, мають місце помилки у викладанні інформації.
2. Продemonстровано формальне виконання завдань та репродуктивний підхід до вивчення і викладання матеріалу.
3. Недостатня повнота викладання матеріалу, але при обов'язковому виконанні (можливо з несуттєвими помилками) тих завдань, що пов'язані з розв'язанням практичних задач.
4. Неглибокі знання основного матеріалу, наявність великої кількості неточностей у викладанні матеріалу.

5. Нечітке викладання матеріалу на папері, порушення логічної послідовності при викладанні матеріалу.

6. Утруднення при практичному втіленні прийнятих рішень.

«Незадовільно з можливістю повторного оцінювання» – за національною шкалою; «FX» (26-50% набраних балів) – за шкалою ECTS – виставляється за наступних умов:

1. Відсутні документи, що підтверджують проходження практики: щоденник та звіт про проходження практики, або оформлені неправильно.
2. Відсутні знання з більшої частини необхідного для виконання завдань матеріалу, погано виконані поставлені завдання.
3. Наявні грубі, принципові помилки при практичному виконанні отриманих завдань.

«Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням» – за національною шкалою; «F» (0-25% набраних балів) – за шкалою ECTS – виставляється за наступних умов:

1. Невиконання практичних задач поставлених при проходженні практики, або повна відсутність студента на практиці.
2. Неграмотне і неправильне викладання відповідей усно та на папері.

Критерії оцінювання педагогічної практики

Загальна оцінка роботи кожного студента-практиканта повинна враховувати всі сторони його діяльності в період практики: педагогічну, психологічну і наукову. Вона виводиться на основі обговорення і згоди думки керівників практики: групового керівника практики, учителя/викладача, класного керівника/куратора, дирекції закладу освіти.

Загальна оцінка виставляється згідно шкали:

Навчальна робота студента-практиканта оцінюється на **«відмінно», 90-100 (A)**, якщо під час підготовки до уроку студент реалізує традиційні вимоги методики викладання: врахування специфіки, змісту матеріалу, який вивчається, відбір матеріалу відповідно до логіки предмету, місце теми в системі уроків, використання додаткових джерел і науково-методичної літератури, наочності, дидактичного матеріалу, технічних засобів, педагогічного досвіду. Під час уроку студент уміє самостійно сформулювати розвиваючу, навчальну, виховну мету; реалізувати дидактичні принципи, вибрати різні методи і володіє педагогічними технологіями на масовому рівні навчання відповідно до завдань і змісту уроку. Педагогічно доцільно і ефективно використовує різні форми роботи учнів на уроці: фронтальні, колективні, індивідуальні. Уміє активізувати пізнавальну діяльність учнів, враховує вікові особливості учнів, володіє навчальним матеріалом, тактом, культурою мови і спілкування, коментує оцінки учнів, робить підсумок уроку, уміє зацікавити учнів.

З виховної роботи **«відмінно»** ставиться, якщо студент самостійно і ефективно проводить виховну роботу з учнями: доцільно вибирає форми і методи виховної роботи, впливу на учнів, способи організації діяльності колективу і окремих учнів. Володіє організаторськими здібностями вихователя, умінням використовувати в роботі досвід педагогів. Уміє розробити план виховного за-

ходу, скласти програму спостереження, дати ґрунтовний аналіз результатів психолого-педагогічних досліджень у педагогічному щоденнику.

Оцінка **«дуже добре» 80-89 (В)**, **«добре» 70-79 (С)** ставиться, якщо студент під час підготовки до уроку вміє відібрати матеріал у відповідності з логікою предмету, місцем теми у системі уроків, використовує додаткові джерела і методичні посібники, а під час навчального процесу допускає незначну невідповідність мети змісту уроку, в розподілі часу по етапах уроку і видах діяльності учнів, відчуває труднощі у виборі методів, поверхово мотивує оцінки. Важко встановлює контакт з учнями. Проявляє неглибокий рівень знань з методики виховної роботи, малу активність, ініціативність, самостійність та творчість у підготовці до проведення виховних заходів.

«Задовільно» 60-69 (D), **«достатньо» 50-59 (E)** – оцінюється навчальна робота практиканта, якщо під час підготовки до уроку студент потребує постійної допомоги методиста, вчителя у складанні плану уроку, підбірці додаткових джерел, дидактичного матеріалу. Під час проведення уроку студент проявляє скованість, слабо активізує пізнавальну активність учнів, не вміє встановлювати і підтримувати контакт з класом, розподіляти увагу учнів, зацікавити їх. Має слабкі знання та ерудицію з предмету. З виховної роботи оцінка **«задовільно»** ставиться, якщо студент не вміє визначити мету виховних заходів, допускає помилки в плануванні і проведенні виховних заходів; не враховує індивідуальні і вікові особливості дітей, не проявляє ініціативи і не використовує додаткові методичні посібники, педагогічний досвід, важко встановлює контакт з учнями, взаємини носять офіційно-формальний характер. У змісті психолого-педагогічної характеристики схематично охарактеризовано риси особистості і колективу, відсутня глибина психологічного аналізу.

Діяльність практиканта оцінюється на **35-59 (FX) «незадовільно»**, якщо студент не вміє планувати урок, не може самостійно підібрати додатковий матеріал, користується тільки шкільним підручником. Під час організації навчального процесу на уроці студент не виконує план уроку, допускає грубі помилки при викладанні фактичного матеріалу, не помічає і не виправляє помилки учнів під час відповідей.

Не враховує під час навчальної роботи індивідуальні та вікові особливості учнів і не має контакту з класом. Не вміє належним чином скласти програму спостереження.

За виховну роботу **«незадовільно»** студенту ставиться в разі часткового виконання плану виховної роботи. Студент погано знає теорію і методику виховної роботи; у практиканта відсутні необхідні організаторські здібності: вміння керувати роботою колективу, бути ініціативним, встановлювати з дітьми контакт. При цьому студент проявляє низький рівень педагогічної культури і активності, не вміє здійснювати самоаналіз і аналіз уроків та виховних заходів.

З допомогою керівника практики планує науково-дослідну роботу і здійснює її, але самостійно зробити висновки й оформити практичні результати не може.

8. Підведення підсумків практики

Підсумкова оцінка за практику виставляється на звітній конференції – захисті практики, під час якої враховується власне словесний захист практиканта,

наявність звітної необхідної документації, грамотність та науково-методичний підхід у веденні навчальної документації, оцінка дирекції закладу та вчителя-предметника.

60 балів максимально студент може отримати за представлену звітну документацію (включаючи характеристики та оцінки вчителя-предметника та дирекції школи), ще 40 балів – під час захисту практики.

По закінченню практики студент складає екзамен і отримує відповідну оцінку.

Умовою допуску до іспиту є:

- оформлений звіт із практики;
- оформлений щоденник практики, який повинен бути затверджений підписами керівників і печатками Університету і підприємств (установ);
- стисла характеристика на студента-практиканта, підписана керівником від підприємства (установи);
- робочі матеріали (схеми, креслення, плани-конспекти занять, фотографії, графіки та ін.) відповідно до отриманого індивідуального завдання.

Студент, який не виконав програму практики, індивідуальне завдання, отримав негативний відгук про роботу або незадовільну оцінку, направляється на практику повторно під час канікул або в поза навчальний час.